

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

ט.

עין משפט
נר מצוה

ואסני מתנה עם הצדק לחלק לכל הצד: **דל דאסי** לת מעות לקופה: **עניינא**: תנאי: **למשניה**: עור הצדמה: **לאו כל כנייניה דמסנו**: אלא בפניו: **אין מהצנין**: לומר היכן נתת מעות שצנינים: **שאין ראיה לזכר**: דלא גבצאי דקדק כמדי אלא גבצרי

הקדש הנתונים (א) לבס לעושי המלאכה שהפועלים מרובין למלאכות הרבה לגודרין ולחוצי הארץ לתפסים ולחמרים ולקנות עדים ואבני מחלצ וא"ל לעמוד על החשבון כדאמרין צעלמא (שבעות דף מה) צעל הבית טרוד בפועלו הוא ואינשי: **יזור וימנה**: הכסף שהוא מוסר צידו ואע"פ שאינו צא עמו לחשבון לאחר מלאך יזור וימנה שנאמר ויזורו וימנו וגו' והדר ונתנו את הכסף המתוקן ממנו על ידי עושי המלאכה וגו': **זודקין למונות**: אם צא עני ואמר פרנסוני זודקין שלא יהיה רמאי: ואין זודקין למוסר: צא ערוס ואמר כסוני לוקמין כסות מיד: **פרוש**: דרוש וחקור תמלה: **לנשיכא** נן: שאינו רמאי: **מכר צונדיון**: ככר הלוקח צונדיון כשלווקמין לרבע סאין חמין כסלע ומגיע לפונדיון חצי קב שהסלע מ"ח פונדיון וארבע סאין מ"ח חלאי קבין והחמוני שהוא טומן ואופה ומוכר בשוק משמכר ממנה הרי שומן ככר של רובע הקב צונדיון: **נן**: צלילה: **פרנסה לניה**: כרכי לניה: **זי סדיא**: ככר לתת מראשומי: **אין נוקקין** נל: לתת מעות מן הקופה אחרי שלמד לחזר על הפתחים דיו צדק: **ולא אודיק ליה**: אפי' לפרנסה: **מעשה הצדקה**: טורח המעשים את הצדקה מללל כמדי והיתה הצדקה שלום: **זכה**: למזל טוב: **ענייני מרודים**: זה ממשלת רומי' שזעקת תמיד הזו הבו שאנו רכיבין: **מרודים**: קופלליינ'ט צלע"ז כמו ארדי צשיחי (תהלים נה): **עולא משגש ארחסיה דאימיה**: לרצ ששת קרו ליה הכי עולל המשגש דרכי אמו שגרס (י) להטומה מדרך שאר נשים כדלקמן:

הגהות הב"ח
(א) בני הכסו עמי כ"ל ומתבין דמי מר נמק (ב) שפ למוע אמר ליה והא תנא חסיה (א) רש"י ד"ה שאן ליה וכו' תעמיט לעושי המלאכה כ"ל ויתב טעם נמק: (ג) ד"ה עולא ומי שגרס לה להטות וכו' נשים להתבנות כדלקמן: (ד) תוס' ד"ה אין חמין ומי וכו' ואתא למח כשדקל דמי אול לזו: (ה) ד"ה שנת וכו' כההכי כי און: (ו) ד"ה לא יתו לתת לו מן הקופה כי שגם אחרים כ"ל ומיטע היינו כדי סעודה נמק:

לעני העובר ממקום מוכר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לניה מאי פרנסת לניה אמר רב פפא ר' פוראי ובי סדיא שבת נותנין לו מזון שלש סעודות תנא (א) אם היה מחזיר על הפתחים אין נוקקין לו ההוא עניא דהוה מחזיר על הפתחים דאתא לקמיה דרב פפא לא מזדקק ליה א"ל רב סמא בריה דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזדקק ליה אינש אחרינא לא מזדקק ליה ליבמות (ב) ליה והא תניא אם היה עני המחזיר על הפתחים אין נוקקין לו א"ל אין נוקקין לו למתנה מרובה אבל נוקקין לו למתנה מועטת אמר רב אסי ילעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישיית השקל בשנה שנא' והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו ואמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות וגו' מצוה אין כתיב כאן אלא מצות (סימן גדול מקדש משה) א"ר אלעזר הגדול המעשה יותר מן העושה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם וכה הלא פרוש לרעב לחמך לא זכה וענייני מרודים תביא בית אמר להו רבא לבני מחווא בממותא מנייכו עושו בהדי הדדי כי היכי דליהו לכו שלמא במלכותא וא"ר אלעזר בזמן שבהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו עכשיו שאין בהמ"ק קיים אם עושין צדקה מוטב ואם לאו באין עובדי כוכבים ונוטלין בורע (א) ואע"פ"כ נחשב להן לצדקה שנא' ונוגשיך צדקה אמר רבא האי מילתא אישתעי לי עולא

היה ולא נתן לו מן הקופה כדמניא אין נותנין לו מן הקופה כ"ש שגם אחרים לא ימנו לו ומסיק הא דמניא אין נוקקין לו מן הקופה כ"ש צדקה דכר מועט ימנו לו: **שנאמר** והעמדנו עלינו מצות. ואע"ג דהאי קרא גזי צית אלהינו כמדי דהיינו צדק הצית כ"ש צדקה: **מנין** קבין שהם מ"ח חצאי קבין בסלע שהוא מ"ח פונדיונות ושיערו חכמים דבהם אית ליה ב' סעודות לא כאן וא' קודם שיגיע לישוב: פוראי ובי סדיא. כר וסמא: אין נוקקין לתת לו מכיס של צדקה. דהואיל ומוסר לו הפחת הכל נותנין לו וא"ע ליטול מכיס של צדקה: משליש שקל. בדיקה: לעבודת אלהינו. דהיינו צדקה. מצות. הורבה משמע: (ב) ועבודת [נצדקת] מעשה הוא: עכשיו באין וכו'. דאי יתן או לעובדי כוכבים או לצדקה. אם זכה הלא פרוש לרעב שנתנו לעניים אם לא זכה אלהינו לעניים אפ"כ יתן לעובדי כוכבים בשביל שיהו חייבי לעניים. באים [ננייני] מרודים כלומר עובדי כוכבים הרודים לביתו ונטלוהו בבורע: ונוגשיך צדקה. מה שתתן לנוגשיך: עולא. עלם אחד כמו עול [מיסא] אל היה שמו עולא אלא [אחד בלי] [אחרין]:

ואע"פ שאין ראיה לדבר וזכר לדבר. ראיה גמורה אינה דשאני התם שהיו נדקים גמורים: **אין פוחתין לעני העובר ממקום מוכר בפונדיון בו**. הככר עולה ששה זיליס דלא מן מחלה לחמוני והוא מזון שמי סעודות כדמניא צדקת כילד משתתפין (עירובין דף פב): **וקשה לר"י** צדקת כל כתבי (שבת דף קיח. ושם) משמע שהוא רגילות דליכא סעודה צדדיה דקאמר התם די חזיל מלווינא ליה סעודה צדדיה די חזיל לאו צריקן חזיל וא"כ למה נותנין לו שמי סעודות די לו בסעודה אחת? **היא סעודה דליכא צדדיה** יאכל מיד וסעודה שנותנין לו עכשיו יוליכו עמו ונראה לר"י לחזקין תמחו צלילה לפי שאין יכולין להצמין למי נתנו ולמי לא נתנו וכן משמע מדקאמר לן נותנים לו פרנסת לניה ומפרש דהיינו פוריא ובי סדיא אבל ככר אין נותנין לו ולכן נותנין לו צ' סעודות שיאכל אחת צלילה ואחת למחר (ג) **דכי חזיל לאו צריקן חזיל** וטעמא דצדעין שלא ילך ריקס דאין דומה לו שיש לו פת צמלו למי דאין לו ולא יהא רעב כל כך אבל אין לפרש דהטעם שמא לא יגיע צין היהודים והיא לו מה לאכול דאי חיישינן להכי היה ליתן לו שלש סעודות כי גס צלילה לא יתנו אף כשיגיע צין היהודים שאין מחלקין ומתחוי צלילה ואין לומר דלעולם מחלקין ולכן נותנין שמים דחיישינן שמא לא יגיע צין היהודים שמי פעמים אי נמי לא חיישינן אלא לפעם אחת והשניה נותנין לו כדי שיהא לו פת צמלו דאם כן היכי קאמר התם דמלוין ליה סעודה אחת צדדיה ואם יש לחוש שמא לא יגיע צין היהודים היה לו ליתן שמים לכך נראה דפרשינן: **שבת נותנין לו מזון שלש סעודות**. פירוש צבנת צדדיה (א) **און שמי סעודות שנתן לו** אמתול צערב שנת אכל ליל שנת ושבת שחרית ושש סעודות שנותנים לו צבנת אחת צבנת בסעודה שלישיית ואחת למוצאי שבת ושלישיית יסאר לו למחר צדק שאל ילך ריקס ואין להאריך וקשה לרש"י הא דמתן צמסכת פאה (פ"ח מ"ז) ומייתי לה צדקת כל כתבי (שבת דף קיח. ושם) מי שיש לו מזון שמי סעודות צבנתו לא יטול מן הסמחוי ואמאי הא אמתול יאכל מיד ואחד צלילה וא"כ כי איל ריקס חזיל וצריק לפרש דמזון שמי סעודות דקאמר היינו צלל אמתה שיש לו לאכול מיד וא"כ שבת אמתה נותנין לו שלש סעודות והא הך מתני' ר"ע היא דקמני רישא כל מי שיש לו מזון י"ד סעודות לא יטול מן הקופה ופריך צדקת כל כתבי הקדש (שם) מני אי רצנן חמסכר הויין אי רבי מדקא שימסכר הויין ומשני הא מני ר"ע היא דלמך עשה שבת חול ונראה לרש"י דצבנל סעודת שבת אחת וצריק להשמיל וליטול אבל צבנכר צריק ליטול² נוטל גס כדי לסעודת שבת: **א אודיק ליה**. רב פפא גבצאי

עין משפט
נר מצוה

לעני רש"י
קונטלייניט. יללה.

רבינו גרשום
ואתני. אם יצטרכו לעני העיר שיהיו לעני העיר ואם לאו שיהיו לו עני העיר שיהיו לעני לאדם: דכל דאחי למיתן צדקה אדעתא דידיו אחיא. כל מי שנתן לי על דעת כן נתן לי שאני אמתן לכל עני שארצה משום דרב איש היה אדם גדול והיה יתרו מה הוא עושה: [נדרה בי תרי טבחין]. התנו ביניהן שכל א' מן שיחשת ביניהן: קרובה למשכיה. וחיובת: אחיבה רבא לשלם. דמי העור שקרקע: והמסיע על קצותן. והלא רשאין לקנות כל מי שעבר על תנאין הני מילי. ויכולין להתנות ולחטוב על קצותן: היבא דליכא אדם חשבו להמתן פניו: אבל אי איכא אדם חשוב. ולא אמתו קמיה לאו תנאיהו: ונתנה ואיכא דאמר היבא דליכא אדם חשוב עביד אינש דינא לנפשתי אבל אי איכא אדם חשוב נקטי ליה דינא קמיה: אין מחשבינן בצדקה עם הבבאי. מה גבו ומה נתנו דאין צריך לחשוך: א"ע שאין ראה לדבר וזכר לדבר. גבי גבאי צדקה וזכר לדבר ממקדש שנת (מ"ב כב) אל לא יחשב וגו' אבל גבי גבויין של הקדש הוי ראה גמורה: צדקה כ"ה"ה בקשר ובחוחם וימנה דכתיב: ויצורו וימנו כלומר א"ע: הדגוברין היו נאמנין אף על פי כן הדוברין עצמן היו צדין ומוינין בודקין למלוות. שאם אמר עני נתנו מלוות בודקין אחרי קודם שיתנו לו אם רמאי והוא שאין צריך אם לאו: והאין בודקין לבסות. שאם בא עני ערוס ואמר כסוני אין בודקין אחרי אלא נותנין מיד: פרוש כתיב. כלומר צריך אתה לידע בפירוש אם צריך ואם לאו: (פרוש) [פרוס]. דאלתה ופרוש [פרוס] הלאות וכן לוי לכשיראה לך. שהוא צריך כשהבדוק אחרי: העובר ממקום למקום. שאין לו אלא דרך עברה בעומק שיהיה ואתה להולין עמו למחר. מוס' שנת קמ. ג. דכשיבא בע"ש שלת האוכל נותנים לו מזון ב' סעודות כמו בשאר ימים ואם בא לשבות שם מוסיפין לו עוד ג' סעודות. מוס' שנת ל. שאין לו מה לאכול. מוס' ה"ה"ש שנת

(א) רבינו מפרש גדול המעשה נלמד מפיסא דקדק דמתי ועבודת הלקק וגו' ודלא כפיכ"ס: (ב)